

การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา กลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

Career Potential Development based on Local Wisdom of the Elderly: A
Case Study of Khanom Kong Group, Ban Hua Phai, Hua Phai Subdistrict,
Mueang Sing Buri District Sing Buri Province

จิราวรรณ สมหวัง¹ และกรพินธุ์ กลิ่นเกษร²

Chirawan Somwang and Korapin Klinkesorn

Received: May 01, 2023

Revised: June 12, 2023

Accepted: June 13, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ 2) พัฒนาระบบการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ และ 3) การติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรีโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้นำกลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ สำหรับผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มชนมกงหัวไผ่ จำนวน 10 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การจัดสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้าและตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูลหลัก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การ

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี; Rajabhat Thepsatri University

วิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้สูตรการทำขนมสามเกลอ เพื่อขยายโอกาสในการขาย 2) ผู้เข้าร่วมอบรมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ” มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการนำความรู้ไปใช้ พบว่า ก่อนเข้าร่วมอบรม ผู้เข้าร่วมมีความรู้และความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย และหลังเข้าร่วมอบรม มีความรู้และความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) จากการติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุกลุ่มขนมกงบ้านหัวไผ่ พบว่า ขนมสามเกลอได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มจะผลิตขายร่วมกับขนมกง มียอดขายดีและขายหมดทุกครั้ง

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น, ผู้สูงอายุ, กลุ่มขนมกงบ้านหัวไผ่

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the need to develop career potential based on the local wisdom of the elderly; 2) to develop a process for developing career potential based on the local wisdom of the elderly; and 3) to follow up and evaluate the development of career potential based on the local wisdom of the elderly: a case study of Khanom Kong group, Ban Hua Phai, Hua Phai Subdistrict, Mueang Sing Buri District, Sing Buri Province. Key informants were executives and officials of the Hua Phai Subdistrict Administrative Organization, community leaders, the elderly, and leaders of Khanom Kong group, Ban Hua Phai. The participants in the workshop project to develop career potential based on the local wisdom of the elderly consisted of 10 elderly people from the Khanom Kong group, Hua Phai and 7 students from Thepsatri Rajabhat University. The tools used for data collection were organizing group discussions, in-depth interviews and questionnaires. Data reliability was checked using triangulation and data were verified by key informants. Quantitative data analysis used descriptive statistics. And qualitative data was analyzed using content analysis. The results of the research found that 1) members had a desire to learn the recipe for making Khanom Sam Kler to expand sales opportunities; 2) participants in the workshop project "Khanom Sam Kler" were overall satisfied at the highest level. In terms of applying knowledge, it

was found that before participating in the training, participants' knowledge and understanding were at a low level and after participating in the training, they had the highest level of knowledge and understanding; and 3) from monitoring and evaluating the career potential development based on local wisdom of the elderly in the Khanom Kong group, Ban Hua Phai, it was found that Khanom Sam Kler has received good response from customers very well which the group will produce and sell together with Khanom Kong. It had good sales and sells out every time.

Keywords: Career Potential Development based on Local Wisdom, the Elderly, Khanom Kong Group, Ban Hua Phai

บทนำ

รัฐบาลได้กำหนดให้วาระผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแห่งชาติครอบคลุมทั้งกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ (25-59 ปี) และผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) โดยในกลุ่มผู้สูงอายุนั้น ได้มีการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่ครอบคลุมจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมากขึ้น เน้นการเสริมทักษะใหม่แก่แรงงานผู้สูงอายุ การออกแบบการทำงานให้ยืดหยุ่นและสร้างแรงจูงใจให้นายจ้างที่จ้างผู้สูงอายุ ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกิจกรรม CSR ภาคประชาชนในการสร้างงานผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ พร้อมทั้งจัดทำแผนบูรณาการด้านสุขภาพ โดยมีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุได้รับการตรวจ ป้องกัน และดูแลสุขภาพระยะยาวที่บ้านและในชุมชนตามระดับความจำเป็น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีระบบการเงินการคลังที่ยั่งยืนในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (กรุงเทพมหานคร, 2563)

สำหรับจังหวัดสิงห์บุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรีได้เปิดเผยถึงสถานการณ์ผู้สูงอายุว่า จังหวัดสิงห์บุรีก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบแล้ว โดยข้อมูลล่าสุดพบว่าผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป มีสูงถึงร้อยละ 25 ของประชากร 210,000 คน หรือประมาณ 52,500 คน ซึ่งถือว่าสูงมาก โดยส่วนใหญ่จะถูกจัดอยู่ในประเภทคนติดบ้าน ไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพหรือทำงานหารายได้ และมีจำนวนไม่น้อยประสบปัญหาทางด้านสุขภาพ จนกลายเป็นภาระของลูกหลานไม่สามารถใช้เวลาทุ่มเทไปกับการประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรีกล่าวต่อไปว่า ผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องอาศัยคนดูแลในสัดส่วน 1 ต่อ 2 หมายความว่า ผู้สูงอายุ 1 คน จะต้องมีความจำเป็น

บุตรหลานคอยช่วยกันดูแลถึง 2 คน หากพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่นั่นคงดีพอ ย่อมเกิดปัญหาอื่นตามมา โดยเฉพาะปัญหาทางสังคม (THAI TIME สิงห์บุรี, 2561)

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนประชากรรวม 4,863 คน ซึ่งประชากรเพศชายมีจำนวน 2,261 คน และเพศหญิงมีจำนวน 2,602 คน และมีจำนวนผู้สูงอายุ 1,018 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่, 2562)

จากการจัดสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุในตำบลหัวไผ่ วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวไผ่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ และผู้นำซึ่งเป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุและเป็นตัวแทนผู้สูงอายุจากทั้ง 13 หมู่ จำนวน 20 คน ซึ่งได้ข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรชาวนา เมื่อหมดฤดูทำนา ผู้สูงอายุผู้หญิงส่วนใหญ่จะรวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริม คือ กลุ่มขนมกงบ้านหัวไผ่ (กลุ่มสตรีสหกรณ์ร่วมใจ) และกลุ่มจักสานบ้านปากคลองบางกระเพียง

2. สำหรับอัตลักษณ์พื้นถิ่นนั้น “ตำบลหัวไผ่” มีที่มาของชื่อตำบลเนื่องจากในสมัยอดีตพื้นที่ส่วนใหญ่ มีกอไผ่ขึ้นอยู่ตามริ้วบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และได้กลายเป็นริ้วธรรมชาติ จึงได้ใช้ชื่อตำบลหัวไผ่ และมีสถานที่สำคัญ ได้แก่ บึงบางกระเจ็ดซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่อนุรักษ์พันธุ์ปลาหลายชนิด เป็นบึงเก่ามาแต่โบราณ และสถานที่จัดแข่งขันเรือที่ยาวในเดือนตุลาคมของทุกปี รวมทั้งยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องของการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

3. เนื่องจากอาชีพเสริม คือ การทำขนมกงบั้น การผลิตและการขายจะขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า เช่น สั่งทำในโอกาสพิเศษงานบุญและงานมงคลต่าง ๆ หรือการขายในงานประจำปีระดับตำบล หรือระดับจังหวัด นอกจากนี้ ขนมกงจะมีรสชาติอร่อย ผู้ซื้อจะต้องรับประทานทันที ถ้าใส่ถุงเก็บไว้ รสชาติจะไม่อร่อย ไม่มีความกรอบ และเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้กลุ่มไม่สามารถขายสินค้าได้ ประกอบกับเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งสมาชิกบางส่วนได้มีการเสียชีวิต ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 10 คน

4. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการอาชีพเสริมที่ใช้วัตถุดิบหาได้ตลอดทั้งปี ไม่ใช่วัตถุดิบทางเกษตรที่ขึ้นอยู่กับฤดูกาล เพราะสามารถทำอาชีพเสริมได้ในช่วงเวลารว่างจากการทำอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น การวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักวิจัยในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา กลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อพัฒนาระบบการพัฒนาพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-based Research: CBR) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะก่อนปฏิบัติการ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. คณะผู้วิจัยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ เพื่อทบทวนวรรณกรรมสำหรับการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และตัวแปรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสร้างแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์

2. คณะผู้วิจัยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนาม ในพื้นที่จริงจากกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเฉพาะการสำรวจพื้นที่และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยศึกษาลักษณะทางภูมิศาสตร์ บริบท ศักยภาพของชุมชนบ้านหัวไผ่ และสถานประกอบการของกลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ มีการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำและสมาชิกกลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ จำนวน 10 คน

2.2 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research หรือ PAR) โดยจัดสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึกกับ

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มชมรมกบฏบ้านหัวไผ่ และ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตำบลหัวไผ่ จำนวน 15 คน เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

2) สร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ

3) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 3 คน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence Index: IOC) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.4 ข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจพื้นที่ คณะผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

2.5 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) ด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (2) การสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์ และ (3) การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Member Checking) คณะผู้วิจัยใช้การสะท้อนข้อมูลกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยคณะผู้วิจัยได้ทวนคำตอบของผู้ให้ข้อมูลหลักว่ามีความถูกต้องและสอดคล้องกันกับความเข้าใจของคณะผู้วิจัย ซึ่งเมื่อถอดคำสัมภาษณ์เสร็จแล้ว

คณะผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ข้อมูลหลักอ่านและตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกและการตีความของคณะผู้วิจัยอีกครั้ง

ระยะปฏิบัติการ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. คณะผู้วิจัยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และนำข้อมูลที่ได้จากสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อออกแบบโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มชนมغبานหัวเฒ่มากที่สุด

2. คณะผู้วิจัยได้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ” โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมได้แก่ กลุ่มชนมغبานหัวเฒ่า จำนวน 10 คน และนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 7 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ” ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิทยากร 2) ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร 3) ด้านความรู้ความเข้าใจ และ 4) ด้านการนำความรู้ไปใช้ สำหรับมาตรวัดตัวแปรเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประกอบประมาณค่า 5 ระดับ (5 Point Rating Scale)

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ”

4. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

4.2 สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ

4.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 3 คน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและ

โครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence Index: ioc) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.33 - 1.00

4.4 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น

4.5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองโดยใช้ทุกฉบับมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.891

4.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ” วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะติดตามและประเมินผล

คณะผู้วิจัยได้การติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ แบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย การวิจัยและภาคีเครือข่าย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้การรับรองจริยธรรมการวิจัยจากหน่วยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยได้รับใบรับรองการวิจัยที่ HE-058-2565

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จากการ

ระดมความคิดเห็นที่มุ่งเน้นความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุของกลุ่มชนมغبานหัวไผ่นั้น พบว่า 1) สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้สูตรการทำขนมสามเกลอ เพื่อขยายโอกาสในการขาย เนื่องจากชนมغبและชนมสามเกลอมักจะขายคู่กัน ซึ่งมีลูกค้าจำนวนมากสอบถามและต้องการซื้อขนมสามเกลอด้วย โดยเฉพาะในงานพิธีแต่งงาน เพราะมีความเชื่อว่า “ขนมสามเกลอ” คือ ชนมเสี่ยงทายชีวิตคู่ 2) ถ้ากลุ่มสามารถทำขนมสามเกลอได้ จะช่วยเพิ่มโอกาสในการขาย เพราะชนมغبและชนมสามเกลอนั้น มีส่วนผสมส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบเดียวกัน และ 3) กลุ่มมีความต้องการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง และแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันกับวิทยากร อาจารย์ และนักศึกษาจากสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้เรื่องขนมغبและชนม สามเกลอบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุของชุมชนหมู่ 9 ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

2. กระบวนการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษากลุ่มชนมغبานหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ” พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ” ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิทยากร ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร และด้านการนำความรู้ไปใช้

จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจในการอบรม พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุชนมغبานหัวไผ่และนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 17 คน ก่อนเข้าร่วมโครงการมีระดับความรู้และความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย และพบว่า หลังจากเข้าร่วมอบรม ผู้เข้าร่วมอบรมมีระดับความรู้และความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ หลักสูตร “ขนมสามเกลอ” มีรายละเอียดดังนี้

1) ประทับใจอาจารย์วิทยากรและทีมมากที่สุด อาจารย์สอนดีมาก สอนแบบตัวต่อตัว ไม่เข้าใจก็สามารถซักถามอาจารย์ได้ อาจารย์ถ่ายทอดความรู้ให้อย่างเต็มที่ และให้สูตรลับในการขนมสามเกลอที่อร่อยมาก นอกจากนี้ อาจารย์ให้ได้คำแนะนำการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นที่สามารถ

นำมาเพิ่มมูลค่าได้ ถ้ามีโอกาสอยากไปศึกษาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้เพื่อสังคมชนบทไทยไกลหวานของอาจารย์

2) การอบรมในครั้งนี้ ช่วยทำให้เข้าใจชุมชนมากขึ้น และเข้าใจในบทเรียนที่นำมาประยุกต์เข้ากับงานวิจัยและการบริการวิชาการ ได้ฝึกประสบการณ์จริง อยากที่จะพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น และอยากดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุของกลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่

คณะผู้วิจัยได้การติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา กลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอสิงห์บุรี แบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัยและภาคีเครือข่าย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

กลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่ ได้ผลิตขนมสามเกลอขายทุกวันศุกร์ที่ตลาดประชารัฐ ณ ศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรี และวันเสาร์ที่ตลาดนัดวัยรุ่น ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองจังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้งจะผลิตขายคู่กับขนมกนในกรณีที่มีการสั่งซื้อเพื่อไปประกอบพิธีมงคลสมรส โดยกลุ่มได้ให้ข้อมูลว่า ถึงแม้จะเป็นช่วงที่แนะนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาด คือ เพิ่งเริ่มขาย แต่ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มจะผลิตขายร่วมกับขนมกน มียอดขายดีและขายหมดทุกครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้โมเดลเพิ่มเติม หรือ PINS Model ของนันทยา อิทธิชินบัญชา (2559) ในบริบทของกรณีศึกษากลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี แสดงดังภาพที่ 1 ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

การมีส่วนร่วม (Participation หรือ P) โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research (PAR)) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกกับ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่ และ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพา เพ็งนาเรนทร์ (2564) พบว่า ในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการ

วางแผน องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน โดยให้แสดงความคิดเห็นผ่าน การทำประชาคมขององค์การบริหารส่วนตำบล และช่องทางอื่น ๆ ด้านการดำเนินงานผู้นำชุมชนจะเป็นหลักในการผลักดันเพื่อให้ เกิดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ด้านการใช้บริการจากโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนได้จัดกิจกรรม การฝึกอบรมอาชีพให้ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องเช่นกระเป๋ากวักสุเหลื่อใช้โดยการถักสานด้วยมือที่เป็นหลักสูตร ในระยะสั้นให้กับผู้สูงอายุด้านการรับผลประโยชน์ผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนทุกคน สามารถที่จะเข้ามาพัฒนาอาชีพ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหรือชุมชนจัดให้

ความสนใจ (Interest หรือ I) คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำและสมาชิกของกลุ่ม ชนมกบ้านหัวไผ่ (กลุ่มสตรีสหกรณ์ร่วมใจพัฒนา) ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นที่มุ่งเน้นความ ต้องการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุของกลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่ เพื่อเสริมสร้างโอกาสในการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มสตรีสหกรณ์ร่วมใจพัฒนา โดยพบว่า สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้สูตรการทำขนมสามเกลอ เนื่องจากชนมกและชนมสามเกลอมักจะขายคู่กัน ซึ่งมีลูกค้าจำนวนมากสอบถามและต้องการซื้อขนมสามเกลอด้วย ซึ่งถ้ากลุ่ม สามารถทำขนมสามเกลอได้ จะช่วยเพิ่มโอกาสในการขาย เพราะชนมกและชนมสามเกลอนั้น มี ส่วนผสมส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของลิขิตา เณิมพลโยธิน, นิศาชล รัตนมณี และประสพชัย พสุนนท์ (2561) พบว่า ความสนใจหรือความถนัดในการประกอบอาชีพมี อิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยมีความสอดคล้องระหว่างบุคลิกภาพกับ สภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ และตรงตามสมรรถนะความสามารถที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีประสบการณ์ ความรู้ และสามารถเป็นผู้ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะส่งผลต่อความ พึงพอใจ ความมั่นคงและความสำเร็จในการประกอบการอาชีพ

การสร้างเครือข่าย (Network หรือ N) กลุ่มชนมกบ้านหัวไผ่ (กลุ่มสตรีสหกรณ์ร่วมใจ พัฒนา) ได้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาตนเองในหลักสูตรการทำขนมสามเกลอ และ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เรื่อง ชนมกและชนมสามเกลอบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุของ ชุมชนหมู่ 9 ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ร่วมกันกับวิทยากร ซึ่งเป็นปราชญ์และ ผู้เชี่ยวชาญการทำขนมไทยจากวิสาหกิจชุมชนผักไห่ (ขนมไทยไกลหวาน) อาจารย์และนักศึกษาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ สีสด (2552) พบว่า แนว ทางการพัฒนาผู้สูงอายุ นั้น สร้างเสริมการมีส่วนร่วมในระดับคณะทำงานวิจัยและระดับชุมชน หนุน เสริมเติมเต็มศักยภาพ การเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง ตลอดจนประสานความร่วมมือต่าง ๆ จน ก่อให้เกิดโครงการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ลูกหลานในโรงเรียน 4 แห่งของตำบลป่าสัก

การสนับสนุนจากภาครัฐ (Support หรือ S) กลุ่มชนมงบ้านหัวไผ่ (กลุ่มสตรีสหกรณ์ร่วมใจพัฒนา) ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้สนับสนุนทุนโครงการวิจัยรับใช้สังคม/ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุกลุ่มชนมงบ้านหัวไผ่ และสนับสนุนทุนบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตและคุณภาพการศึกษา โดยทีมอาจารย์ได้พัฒนาสูตร บรรจุกัญช์ และฉลากชนมงบให้แก่มูลนิธิกลุ่มชนมงบบ้านหัวไผ่ (กลุ่มสตรีสหกรณ์ร่วมใจพัฒนา) สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร กิจอาหาร, ศิริสรณ์เจริญ กมลลัมสกุล และทวี วัชรเกียรติศักดิ์ (2560) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการวิจัยมาจากการร่วมเรียนรู้และปฏิบัติการร่วมของผู้สูงอายุกับนักวิจัย และองค์การบริหารส่วนตำบลตลอดกระบวนการวิจัย โดยในระยะก่อนปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุให้มีศักยภาพในการพัฒนาจัดตั้งกลุ่มอาชีพสำหรับระยะปฏิบัติการ ได้มีการประชุมระดมสมองร่วมกันดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุและคณะกรรมการ และดำเนินการผลิตยาหม่องและพืชมะนาว โดยร่วมกันแสวงหาความรู้และอบรมเชิงปฏิบัติการสมาชิกที่สนใจ ซึ่งมีคณานักวิจัยช่วยพัฒนาตราสัญลักษณ์ ฉลากและบรรจุกัญช์ จนสามารถดำเนินการได้เองทั้งหมด รวมทั้งการจัดทำระเบียบข้อบังคับการบริหารจัดการและการวางแผนการดำเนินงานเชิงธุรกิจของกลุ่มเองโดยมีองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ให้การสนับสนุนในระดับพื้นที่

ภาพที่ 1 PINS Model สำหรับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา กลุ่มชนมงบบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสิงห์บุรี

องค์ความรู้ใหม่

จากการประยุกต์ใช้โมเดลเข้มหมุด หรือ PINS Model ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วม (Participation หรือ P) ความสนใจ (Interest หรือ I) การสร้างเครือข่าย (Network หรือ N) และการสนับสนุนจากภาครัฐ (Support หรือ S) ในการศึกษาการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา กลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ตำบลหัวไผ่ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสิงห์บุรีนั้น คณะผู้วิจัยได้ค้นพบอีก 1 องค์ประกอบในบริบทของการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุของกลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ ได้แก่ “การร่วมแรงร่วมใจ (Synergy หรือ S)” ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกัน และหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

กลุ่มชนมกงบ้านหัวไผ่ (กลุ่มสตรีสหกรณ์ร่วมใจพัฒนา) มีความรักสามัคคี ดูแลซึ่งกันและกัน รวมทั้งช่วยเหลือ สร้างแรงจูงใจ และสนับสนุนทุกคนซึ่งเป็นสมาชิกของทีมให้พัฒนาตนเอง เรียนรู้องค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โดยสมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือและเต็มใจเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการต่าง ๆ รวมทั้งการออกร้านในงานเทศกาลที่จัดโดยหน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น หรือจังหวัด ควรให้การส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุก ๆ ภาคส่วน เพื่อการวิจัย การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยน และเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่หรือวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (best practices) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของผู้สูงอายุ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมประชุม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีระบบพี่เลี้ยง หรือหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ สำหรับการให้ความรู้ สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาสำหรับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ รวมทั้งต้องมีระบบการกำกับ ประเมิน และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาชุมชน และพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
2. องค์ความรู้เรื่อง “ขนมสามเกลอ” ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้สูงอายุของกลุ่มชนมغب้านหัวไผ่มีรายได้เพิ่มขึ้น และยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่สังคมผู้สูงอายุตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยนี้ ในปีงบประมาณ 2565 และขอขอบพระคุณกลุ่มชนมغب้านหัวไผ่ และองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูล และให้ความร่วมมือให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีตลอดการดำเนินการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *ร.บ.กำหนด “ผู้สูงอายุ” เป็นวาระแห่งชาติ พร้อมเตรียมแผนรับมือแบบครอบคลุม*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/862026>
- ดวงพร กิจอาทร, ศิริสรณ์เจริญ กมลลิ้มสกุล และทวี วัชรเกียรติศักดิ์. (2560). การพัฒนากลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 6(2), 74-85.
- นนทยา อิทธิชินบัญชา. (2559). แนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ให้กับผู้สูงอายุ ในจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 8(1), 111-121.
- เบญจวรรณ สีสด. (2552). รายงานการวิจัยเรื่อง โครงการแนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิมพ์ภา เพ็ญนาเรนทร์. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 15(1), 42-58.

- ลิขิตา เณลิมพลโยธิน, นิศาชล รัตนมณี, และประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม: งานวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ. *Veridian E-Journal Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 11(2), 3280-3294.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2565)*. เข้าถึงได้จาก https://www.huapai-singburi.go.th/dnm_file/project/11840227_side1.pdf
- THAI TIME สิงห์บุรี. (2561). สิงห์บุรีห่วงผู้สูงอายุ หลังพบสถิติพุ่งสูงถึง 25% ของประชากร เเร่งหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หาทางบูรณาการช่วยผู้สูงวัยไม่ให้เป็นภาระต่อบุตรหลาน. เข้าถึงได้จาก <https://thaitimeonline.com/content0221056101/>

